

Retaule major de Sant Martí

Teià

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Baixada de les Moreres, 7

Coordenades:

Latitud: 41.499746935003
Longitud: 2.319509613202
UTM Est (X): 443204
UTM Nord (Y): 4594460

Classificació

Número de fitxa 08281 - 78
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Modern Barroc
Segle XVII
Any 1617-1625
Autoria de l'element: Lluís Gaudín
Estat de conservació Bo
Protecció Física
Accés Restringit
Ús actual: Religiós/Cultural
Titularitat Privada accessible
Titular: Bisbat de Barcelona
Autoria de la fitxa Àlvar Saez Puig
Data de registre de la fitxa: dl., 15/02/2021 - 11:23

Descripció

L'església conserva al seu interior un retaule, que presideix l'altar major, amb unes pintures interessants del començament del segle XVII, obra de Lluís Gaudín. Peces pictòriques que fan referència a la vida de Sant Martí.

Retaule que presideix l'altar major.

Tant la pintura com el daurat i l'estofat fou confiat al pintor Lluís Gaudin, segons s'indica en el contracte modèlic firmat el 30 de novembre de 1617. El terme convingut per a l'execució de les obres contractades fou de quatre anys a comptar des del dia 6 de gener de l'any següent, dia de l'Epifania.

La minuciositat dels pactes estipulats al contracte preveuen una multitud de detalls i condicions als quals Lluís Gaudin s'havia de subjectar, tots ells d'interès especial per a l'estudi de la tècnica pictòrica d'aquell temps, amb la particularitat que per l'operació de l'encanyamat del retaule s'aplicaria aiguacuit de garrofa ben clara, i per a l'enguixat aiguacuit feta de retalls d'aludes blanques ben netes, i d'altres prevencions llargament transcrites en el contracte.

S'hi condiciona a més que, després d'enguixats i encolats tots dos retaules (el retaule major i el de Sant Pere), els pintaria amb colors finíssims i als taulons les històries que els jurats de la vila li ordenarien. També hauria de daurar d'or finíssim les bancals, columnes, pilastres, etc., conforme estava daurat el retaule de la Mare de Déu de Montserrat.

Lluís Gaudin es comprometia a aplicar colors finíssims dels millors que hom pogués trobar a Catalunya, de manera que cadascun en el seu gènere fos millor que el retaule del Roser del mateix temple de Teià.

Es comprometia a més que en les operacions d'enguixar, aparellar, brunyir, encarnar i estofar els dits reales procuraria que hi intervinguessin i assistissin el mestre Joan Forneli, o Tomàs Guasch, Jaume Ferrer de Mataró, o un altre oficial pràctic en les dites coses o de tanta habilitat com els damunt dits.

Un altre dels pactes convé la cessió de la casa a Lluís Gaudin perquè pogués habitar-hi i pintar-hi els dits retaules.

Com a preu fet per a l'execució d'ambdues obres s'hi assenyalaven 1.900 lliures. S'hi preveu encara el possible cas de pesta i la notable malmesa de les collites dels fruits de la parròquia per raó de pedregades per a la pròrroga d'alguns dels pagaments estipulats.

Possiblement la pintura i el daurat del retaule major, el 7 de maig de 1618, foren objecte de novació del contracte anterior, aquesta vegada prescindint del dedicat a Sant Pere. El preu estipulat de 1.900 lliures, amb la condició de posar mans a l'obra passada la diada dels Reis.

Deu dies després Lluís Gaudin cobrava 200 lliures a compte de la pintura del retaule major.

Posteriorment, el 8 d'octubre de 1619, Lluís Gaudin s'avenia amb el pintor Claudi Marc Antoni per acabar el daurat del retaule.

A compte de les 1.900 lliures convingudes de satisfer, Lluís Gaudin, el 28 de juliol de 1621 cobrava 1.249 lliures, 9 sous i 6 diners i el 2 de gener de l'any següent 147 lliures.

Complement decoratiu d'aquest retaule major fou la manufactura d'un pedestal i altres treballs, el 18 d'octubre de 1619, objecte de contractació per par del fuster de Granollers Joan Oliu.

El nostre pintor, per tal de pagar 41 lliures al batifuller Pere Joan Canet pel subministrament d'or per la pintura del retaule major, el 18 de març de 1623, li feia cessió de la mateixa suma de diners a compte d'una

quantitat més elevada, o més ben dit, del preu fet convingut que el Comú de Teià li havia de satisfer per la propera festa de l'Epifania del Senyor, de la qual el dit batifuller, el 19 d'abril de 1625, li signava l'època corresponent.

Del retaule de l'altar major, avui documentat, afortunadament se'n conserven quatre taules, dues de les quals recentment restaurades, que representen una petita mostra de l'art siscentista català i l'obra d'un pintor poc menys que desconegut, és a dir, de Lluís Gaudin.

Una de les notes inèdites del benemèrit mossèn Josep Mas, datada el 16 de juny de 1618 fa al·lusió al pintor Lluís Gaudin com a pintor del retaule major, com així ho trobem expressat:

"Ha entrat a l'administració del Roser 13 lliures, 4 sous per un ciri venut a mestre Lluís Gaudin, pintor del retaule major de Sant Martí de Teyà".

Observacions:

El contractista del marc arquitectònic i obra de talla d'aquest retaule consta que fou el fuster Antoni Mas, el qual, el 26 d'agost de 1600, signava la corresponent escriptura de compromís amb el text de la qual no ha estat possible de trobar.

Per una acta notarial feta el 14 d'abril de 1603, sabem que l'argenter Felip Ros i l'imaginaire Pau Forners, amb el consentiment dels jurats i parroquians teianencs, es personaren a la dita vila per tal que, com a experts i estimadors, practiquessin la visura del retaule i la seva primera andana i així també reconeguessin el retaule de Llavaneres.

Ambdós perits dictaminaren sobre algun defecte a la part arquitectònica, que reputaven no tan ben feta com el retaule de l'església de Llavaneres. Declararen a més que Antoni Mas havia de fer de nou els serafins, dues testes de fris del tauló, etc.

Una nota marginal al contracte certifica com el 26 de juliol de 1603, aqeuat restà cancel·lat i anul·lat perquè Antoni Mas ja havia corregit els defectes que li foren assenyalats.

Entretant, el fuster Antoni Mas, el 17 de gener de 1604, cobrava 36 lliures a compte del retaule major contractat en poder del notari Masclans.

Notem la intervenció de l'imaginaire Andreu Fortunato de Peregrinis en l'obra d'aquest retaule fora del preu fet. Així ho certifica el rebut de 3 lliures per ell signat, el 20 de febrer de 1604, a favor del fuster Antoni Mas, import de jornals invertits per compte d'aquest.

Dos dies després, Antoni Mas signava una concòrdia amb els jurats de la parròquia i el terme de Teià la finalitat de la qual no ens és coneguda.

Passats tres jorns, Antoni Mas formalitzava uns capítols amb Andreu Fortunato de Peregrinis sense que sapiguem el perquè de la finalitat de tal firma. Amb tot, una època de 77 lliures feta el mateix dia per aquell al dit Mas tampoc no ens ho certifica.

Retraiem la cessió de crèdit, atorgada el 3 de desembre de 1605, per Andreu Fortunato de Peregrinis a favor d'Antoni Bertran per tal de pagar-li 143 lliures, com a resultat d'haver passat comptes entre ells fins al dia de la firma de la dita escriptura. La quantitat objecte de cessió és la mateixa anteriorment assenyalada, que Antoni Mas devia per les causes i raons exposades a la concòrdia firmada el 25 de febrer del mateix any.

Antoni Mas, el 26 de febrer de 1606, mitjançant rebut acreditava haver cobrat 250 lliures; a més hi declarava que ja li foren satisfetes 600 unitats de la mateixa moneda.

El retaule major obrat per Antoni Mas el 15 de setembre de 1606 fou objecte d'una nova revisió, aleshores practicada pel mestre fuster Pau Sayós i el mestre imaginari Pau Forners per la parròquia i pel mestre Pere Joan Masachs i l'imaginari Prezes per part de l'artífex contractista. el judici resultà favorable perquè l'obra fou considerada bona i el dictamen fou llegit davant el poble.

Història

Lluís Gaudín: Nascut a Bellver (Savoia) a l'últim quart del segle XVI, la seva obra és rellevant a partir de 1612, mora a Madrid el 1641) en fou l'autor. Amb posterioritat, a la realització del retaule de Sant Martí de Teià, prendrà l'hàbit benedictí al Monestir de Montserrat.

Un altre punt del contracte fa referència a la construcció d'un retaule de fusta amb quatre quadres del pintor Lluís Gaudin que facin referència a la vida de Sant Martí. Malauradament, en el transcurs de la Guerra de 1936 el retaule i l'orgue instal·lat posteriorment foren destruïts; tan sols es salvaren els quadres i les figures de pedra que aguantaven el retaule.

El temple parroquial fou greument profanat al juliol de 1936, després d'haver estat totalment destruït el seu interior, fou incendiat. Només se salvaren de la crema quatre plafons del retaule de l'altar major.

Bibliografia

<http://www.teia.cat/component/k2/item/54-histria-de-tei%C3%A0>

<https://pagines.uab.cat/recercaixa.artenperill/content/tei%C3%A0-esgl%C3%A9sia-parroquial-de-sant-mart%C3%AD>

<https://www.catalunyamedieval.es/esglesia-parroquial-de-sant-marti-teia-maresme/>

<http://www.teia.cat/el-poble/que-pots-veure>

Bassegoda i Nonell, Joan (1982), L'art gòtic tardà a Catalunya i als inicis del Renaixement, en relació amb el temple de Sant Martí de Teià. Teià

